Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Географічний факультет

Кафедра геодезії, картографії та землеустрою

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
12.12 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

КАРТОГРАФІЯ З ОСНОВАМИ ТОПОГРАФІЇ

для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальності С6 Географія та регіональні студії
освітньо-професійної програми Урбаністика та міське планування
вид дисципліни – обов'язкова

Форма навчання – денна
Навчальний рік – 2025/2026
Семестр – 2
Кількість кредитів ЄКТС – 4
Мова викладання, навчання та оцінювання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Викладач: доцент **Підлісецька Ірина Олександрівна,** кандидат географічних наук, доцент кафедри геодезії, картографії та землеустрою
асистент **Молочко Микола Анатолійович,** асистент кафедри геодезії, картографії та землеустрою

Пролонговано: на н. р. _____(_____)___ _____20 р.
на н. р. _____(_____)_____ 20 р.

Київ – 2025

Розробник: **Підлісецька Ірина Олександрівна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри геодезії, картографії та землеустрою

Затверджено на засіданні кафедри
економічної та соціальної географії
протокол № 5 від 20 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
_____ професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету протокол № 10 від 11 грудня 2025 р.

Голова НМК _____ доцент Наталія КОРОГОДА

© Ірина ПІДЛІСЕЦЬКА, 2025
© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025

ВСТУП

1. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів освіти базових теоретичних та практичних знань з картографії та основ топографії, оволодінні методами створення та використання різних видів картографічних творів, надуті практичних навичок роботи з картами для розв'язання наукових та практичних задач.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: немає.

3. Анотація навчальної дисципліни: орієнтована на формування цілісного уявлення про карту як засіб пізнання просторових процесів та явищ.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових частин:

Змістова частина 1. Карта як модель навколишньої дійсності.

Змістова частина 2. Проектування, укладання та використання картографічних творів.

4. Основні завдання навчальної дисципліни:

– ознайомлення здобувачів освіти із теоретичними основами створення географічних карт (в тому числі топографічних карт і планів) як образно-знакових моделей реальної дійсності;

– формування вмінь застосовувати загальногеографічні та тематичні карти для розв'язання практичних та наукових задач;

– набуття навичок збору, обробки та аналізу просторових даних в камеральних умовах з використанням програмного забезпечення (ArcGIS Pro, QGIS).

Дисципліна спрямована на досягнення таких загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК01);
- здатність застосовувати якісні та кількісні методи при дослідженні просторових процесів та явищ, місць, просторів, ландшафтів, регіонів, міст, суспільно-географічних та природничо-географічних систем і комплексів (СК07);
- здатність використовувати інформаційні, геоінформаційні та комунікаційні технології для розв'язання конкретних задач у сфері географії та регіональних студій (СК09).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання		Методи		% у підсумковій оцінці
1 – знати, 2 – вміти, 3 – комунікація, 4 – автономність та відповідальність		викладання та навчання	оцінювання	
1.1.	Теоретичні основи створення топографічних карт і планів, інших видів картографічних творів.	Лекції, практичні роботи, самостійна робота	Виконання та захист практичних робіт, письмова контрольна робота, залік	50
1.2.	Способи картографічного зображення земної поверхні на топографічних картах і планах; об'єктів, явищ і процесів на загально-географічних, тематичних і спеціальних	Лекції, практичні роботи, самостійна робота		

	картах.			
1.3.	Етапи проектування, укладання, підготовки до видання та використання картографічних творів.	Лекції, практичні роботи, самостійна робота		
1.4.	Особливості застосування методичного інструментарію, використання різних видів і типів картографічних творів для вирішення наукових та практичних завдань.	Лекції, практичні роботи, самостійна робота		
2.1.	Використовувати топографічні карти (плани), інші картографічні твори для вирішення прикладних задач: вимірювання відстаней, визначення планового та висотного положення об'єктів; кутів орієнтування; побудови профілів тощо.	Практичні роботи, самостійна робота	Виконання та захист практичних робіт, залік	30
2.2.	Використовувати інструментарій та засоби створення картографічних творів.	Практичні роботи		
2.3.	Проводити обробку: результатів спостережень, вимірювань та даних, отриманих різними методами.	Практичні роботи		
2.4.	Застосовувати картографічний метод дослідження для аналізу просторових процесів.	Практичні роботи		
3.1.	Аргументовано та коректно вести фахову дискусію під час обговорення результатів виконаних завдань.	Практичні роботи	Захист виконаних практичних робіт	10
4.1.	Прояв ініціативності, самостійності та відповідальності під час виконання практичних завдань та самостійної роботи.	Практичні роботи	Захист виконаних практичних робіт, залік	10

6. Співвідношення результатів вивчення дисципліни з програмними результатами навчання.

Програмні результати навчання	Результати навчання									
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
ПРН02. Знати і застосовувати у професійній діяльності сучасні теорії та концепції просторового розвитку.	+	+	+	+						+
ПРН05. Застосовувати	+				+	+	+	+		+

загальнонаукові, міждисциплінарні та спеціалізовані підходи і методи при проведенні наукових досліджень, зокрема природних та суспільних процесів у розвитку міст та регіонів з використанням даних польових досліджень, спостережень, статистичних, картографічних, соціологічних даних.										
ПРН06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні системи для збору, обробки, аналізу, синтезу і поширення інформації та результатів досліджень про економічний, соціальний, культурний та просторовий розвиток міст та регіонів, управління відкритими даними.				+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання та захисту практичних робіт, завдання самостійної роботи, письмових контрольних робіт, заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- знання (1.1–1.4) – 50%
- уміння (2.1–2.4) – 30%
- комунікація (3.1) – 10%
- автономність та відповідальність (4.1) – 10%.
-

7.1. Форми та організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та практичних занять. Завершується навчальна дисципліна заліком.

Поточне (семестрове) оцінювання. Практичні роботи оцінюються так: мінімальна оцінка 10 балів, максимальна 20 балів; контрольні роботи 20 – 30 балів; самостійні роботи 5 – 10 балів.

Для отримання високого рейтингового балу необхідно виконувати певний ряд умов, а саме: відвідування занять (лекційних та практичних); активна участь під час практичних занять; виконання практичних завдань, підсумкових тематичних контрольних робіт. Практичні та контрольні роботи за змістовими частинами навчальної дисципліни, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів).

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів, для допуску до заліку необхідно обов’язково здати додатково виконане індивідуальне комплексне завдання.

Студент, який з поважних причин пропустив навчальні заняття чи тематичну

контрольну роботу може відпрацювати їх у двотижневий термін. Пропущене заняття відпрацьовується через усне опитування чи тестування. Студенту, який з поважних причин, підтверджених документально, (хвороба, відрядження, форс мажорні обставини тощо) за результатами поточного контролю не набрав мінімуму балів, необхідних для отримання позитивної оцінки, надається можливість складання матеріалу для отримання необхідної кількості балів прохідного мінімуму.

Підсумкове оцінювання – залік шляхом тестування. Оцінка за знання теорії (мінімум 12, максимум 20 балів, оцінка за практичну частину - 13 – 20 балів.

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), введеного в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Шкала відповідності.

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка при складанні заліку за національною шкалою
60 – 100	зараховано
0 – 59	не зараховано

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Тема лекції	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістова частина 1. Карта як модель реальної дійсності				
1.	Картографія в системі наук. Карта як модель простору, її елементи та властивості. Класифікація картографічних творів.	2	2	5
2.	Розвиток топографічного картографування в Україні. Поняття про топографічну карту, масштаб топографічних карт. Умовні знаки топографічних карт і планів.	2	2	5
3.	Системи координат для визначення положення об’єктів земної поверхні.	2	2	4
4.	Математична основа карт. Картографічні проекції та принципи розграфлення та номенклатура топографічних карт.	2	2	4
5.	Кути орієнтування та їх практичне застосування.	1	2	4
6.	Картографічні способи відображення об’єктів, явищ та процесів на картах.	2	2	4
7.	Способи зображення рельєфу на картах.	1	2	4
Змістова частина 2. Проектування, створення та використання карт				
8.	Картографічна генералізація.	2	2	4
9.	Написи на картах та інформаційне	2		4

	наповнення карт.			
10.	Географічні атласи як форма узагальнення просторової інформації. Джерела картографічних даних.	2	2	4
11.	Проектування, укладання та видання географічних карт.	2	2	4
12.	Методи використання карт у науково-практичних дослідженнях.	2	2	5
13.	Розв'язання науково-практичних завдань із використанням топографічних карт.	2	2	5
14.	Методи створення топографічних карт. Топографічні зйомки місцевості.	2	2	4
15.	Цифрові, електронні та комп'ютерні картографічні твори. Картографічні сервіси.	2	2	4
ВСЬОГО		**28**	**28**	**64**

Загальний обсяг **120** год., в тому числі:

лекцій – **28** год.,

практичних занять – **28** год.,

самостійної роботи – **64** год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Остроух В. І., Підлісецька І. О. Картознавство. Навчально-методичний посібник. Київ: ДНВП "Картографія", 2019. 76 с.
2. Божок А. П., Молочко А. М., Остроух В. І. Картографія. Підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2008. 271 с.
3. Бондаренко Е. Л. Картографія. Навчально-методичний комплекс. Київ, 2023. 88 с.
4. Бондаренко Е. Л. Топографія з основами геодезії. Методичні вказівки до виконання практичних робіт. Київ, 2019. 55 с.
5. Ляшенко Д. О. Картографія з основами топографії: навчальний посібник для студентів педагогічних університетів. Київ, 2006. 109 с.
6. Топографія з основами геодезії: підручник. / за ред. А. П. Божок. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2009. 304 с.

Додаткова

1. Про затвердження Порядку загальнодержавного топографічного і тематичного картографування : Постанова Каб. Міністрів України від 04.09.2013 № 661 : станом на 14 черв. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-2013-п#Text
2. Топографо-геодезична діяльність та картографічна діяльність: Законодавчі та нормативні акти. В 2-х частинах. Ч.1. Вінниця: Антекс, 2000. 408. С

3. Топографо-геодезична та картографічна діяльність: Законодавчі та нормативні акти. В 2-х частинах. Ч. 2. Вінниця: Антекс, 2002, 656 с.
4. Умовні позначення для топографічних карт масштабів 1:25000, 1:50000, 1:100000. Редакційний центр ТС ЗС України. Київ, 2011. С.96.
5. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України від 13.04.2020 № 554-IX : станом на 31 груд. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text
6. Картографія. Терміни та визначення. ДСТУ 2757-94. Київ: Держстандарт України, 1994. 96 с.
7. Даценко Л.М., Гончаренко О.С. Топографічне картографування. Навчальний посібник. К. 2019. 88 с. https://drive.google.com/file/d/1cky3V-y9aadJfciN27JTbUedDpLMqQMi/view
8. Коренець О., Підлісецька І., Литвиненко Н., Курач Т. Особливості створення векторної геопросторової бази даних для використання в геоінформаційному порталі ЗС України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки, 2024, 60(4), 66–71. https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.60.66-71
9. Молочко А. М. Молочко М. А., Підлісецька І. О. Польова навчальна топографічна практика: навчально-методичний посібник. Київ: Альфа-ПІК, 2020. 42 с.
10. Підлісецька І., Коренець О., Булгаков А., Курач Т. Методика оцінки вартості топографо-геодезичних і картографічних робіт. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 2025.
11. Сосса Р. І. Історія картографування території України : Підручник. Київ: Либідь, 2007. 334 с.